

Broj: 1066/1

B a r, 09. 12.2019.

Na osnovu člana 37 Etičkog kodeksa Fakulteta za poslovni menadžment u Baru (br.392/1, od 09.07.2019.g.) i tačke III stav 2 Odluke o osnivanju Etičkog odbora Fakulteta (br.392/1-1, od 09.07.2019.g.), u vezi sa članom 9 Zakona o akademskom integritetu ("Službeni list CG", broj 17/19) Etički odbor Fakulteta na sjednici od 09. decembra 2019. godine, donio je

ETIČKU POVELJU

Cilj Etičke povelje

1.Osnovni cilj

Član 1

Cilj ove povelje jeste očuvanje, unapređenje, zaštita i promocija akademskog integriteta i prevencija od svih oblika kršenja akademskog integriteta u skladu sa Zakonom o akademskom integritetu ("Službeni list CG", broj 17/19).

Etička povelja je skup načela, smjernica i pravila kojima se promovira ljudske, intelektualne i akademske slobode, kao i odgovorno ostvarivanje prava u naučnom, nastavnom, umjetničkom i stručnom radu. Povelja obuhvata etički okvir koji sadrži ključne vrijednosti kojima se Fakultet za poslovni menadžment u Baru (u daljem tekstu: Fakultet) mora rukovoditi u svojoj djelatnosti, kao i načela i smjernice za poštovanje i ostvarivanje akademskog integriteta.

Ova povelja obavezuje sve članove akademske zajednice koju čini akademsko osoblje određeno posebnim zakonom i studenti.

Etički okvir

Član 2

Visoko obrazovanje i naučnoistraživačka djelatnost kao osnovne djelatnosti Fakulteta moraju se obavljati uz poštovanje etičkih vrijednosti. Etički okvir obavljanja tih djelatnosti čini:

1) Težnja za istinom u potrazi za znanjem u kojoj ključnu ulogu imaju organizacione jedinice i Fakultet u cjelini. Ona podrazumijeva kritičko razmišljanje koje istovremeno ispunjava zahtjeve integriteta.

2) Sloboda predavanja i istraživanja sastavni je dio akademske slobode. To je neophodna pretpostavka ostvarivanja težnje za istinom u obrazovanju i nauci. To zahtijeva i nezavisnost u odnosima sa profesionalnim kontaktima i partnerima. Obaveza je ustanove i svakog člana akademske zajednice da poštuje ovu slobodu.

3) Predanost i odgovornost prema akademskoj zajednici, društvu i životnoj sredini proizlaze iz javnog mandata povjerenog ustanovi. Akademska sloboda ide zajedno sa odgovornošću prema zajednici u kojoj je ustanova zainteresovana strana. Član akademske zajednice koristi resurse ustanove pri čemu prednost imaju osnovni ciljevi, misija i javna svrha osnivanja i postojanja ustanova.

4) Poštovanje pojedinca postavlja ustanovi zadatak da zaštiti svakoga ko doprinosi njenoj obrazovnoj i istraživačkoj misiji, bilo kao zainteresovana strana ili kao subjekt. To zahtijeva pravedan odnos prema različitim članovima akademske zajednice, uključujući ljude ranjive po bilo kom osnovu.

Načela i smjernice za profesionalno ponašanje

Član 3

Etički okvir naveden u prethodnom članu proizlazi iz prirode i cilja djelatnosti koju Fakultet obavlja, kao i dužnosti i prava koja važe za sve članove akademske zajednice. Na njemu se zasnivaju i iz njega proizlaze određena načela i smjernice za ponašanje članova te zajednice (čl. 4 do 11 ove Povelje).

Načelo objektivnosti

Član 4

Traganje za istinom u skladu s načelom objektivnosti nije moguće bez kritičkog razmišljanja. Fakultet podstiče diskusiju i raspravu o znanju kojestvara i prenosi.

Stvaranje i prenošenje znanja zahtijeva kompetentnost, kritičko posmatranje činjenica, eksperimentisanje, upoređivanje i suprotstavljanje gledišta i relevantnih izvora kao i otvorenost za inovacije i kreativnost. To u velikojmjeri zavisi od metoda i postupaka koji garantuju objektivnost, nepristrasnost i autentičnost. Iznošenje i zastupanje različitih mišljenja predstavlja značajan doprinos potrazi za istinom, bez ikakvog isključivanja izražavanja kritičkih stavovai uz istovremeno poštovanje mišljenja pojedinca.

Predrasude i pristrasnost bilo koje vrste ne smiju da utiču na objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, poslovnim i upravljačkim djelatnostima članova akademske zajednice.

Načelo akademske čestitosti

Član 5

Akademska čestitost zasniva se na samostalnosti i ličnom integritetu u naučnom, obrazovnom i stručnom radu, kao i poštovanju tuđeg rada i djela.

Bavljenje obrazovnim radom i naučnim istraživanjem zahtijeva integritet koji se odražava u potrazi za znanjem člana akademske zajednice, u tumačenju primjeni rezultata i u strukturiranju njegovog ili njenog istraživanja. Ovaj zahtjev zabranjuje bilo koji oblik falsifikovanja podataka i plagijarizma. Rad (naučni, stručni ili umjetnički) za koji nadležni organ utvrdi da je plagijat smatra se ništavim, kao i ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je bilo koje lice steklo na osnovu takvog rada. I drugi oblici kršenja akademskog integriteta utvrđeni zakonom i opštim aktom Fakulteta suprotni su načelu čestitosti. Zadatak je članova akademske zajednice da jačaju moralnu osudu i odgovornost (pored postojeće pravne odgovornosti) kada je u pitanju plagijarizam i drugi oblici kršenja akademskog integriteta.

Doprinos bilo koga ko je učestvovao u koncipiranju, planiranju i izvođenju istraživačkog projekta ili sadržaja određenog oblika nastave biće prepoznat u duhu pravičnosti. Na isti način, studenti moraju jasno naznačiti doprinos drugih u njihovom radu. Fakultet je dužan da u toku trajanja studija, a posebno na početku prve godine svih nivoa studija koje organizuje upozna studente sa pravilima akademskog integriteta, pravilima za korišćenje radova drugih autora, odnosno pravilima citiranja i navođenja tih radova.

Načelo slobode u nastavi i istraživanju

Član 6

Fakultet garantuje akademsku slobodu nastave i istraživanja u okviru polja nastave ili sektora djelatnosti koje je definisao. Ova sloboda je od suštinskog značaja za razvoj, razmjenu i prenos znanja, kao i za inovacije i kreativnost.

Akadska sloboda rađa i određene obaveze. Ona se ostvaruje u skladu sa zakonima, propisima o studiranju, predviđenim dužnostima i nadležnostima. U oblastima praktične nastave uzimaju se u obzir i specifična ograničenja profesionalne stručnosti. Vršenje akademske slobode podliježe vrijednostima ove Povelje i standardima koji iz nje proizlaze.

Akadska sloboda je usko povezana sa individualnom nezavisnošću i integritetom. Prihvatanje poklona, usluga ili drugih pogodnosti je nespojivo sa tom nezavisnošću i integritetom. Ukoliko je to dozvoljeno zakonskim i drugim propisima, mora se poštovati obaveza transparentnosti.

Član akademske zajednice dužan je da obavijesti ustanovu o činjenicama i situacijama koje bi mogle pokazati povezanost interesa ili stvoriti sukob interesa, bilo materijalne ili nematerijalne prirode.

Svaki pojedinac koji je član akademske zajednice podliježe u svom radu obavezi lojalnosti Fakultetu.

Načelo odgovornosti

Član 7

Fakultet je odgovoran za svoj doprinos kulturnom, socijalnom, ekonomskom, tehnološkom i ekološkom razvoju društva. On garantuje prijenos znanja u skladu sa stvarnošću i profesionalnim potrebama svijeta sutrašnjice koristeći odgovarajuće nastavne metode. Fakultet poštuje standarde i postupke koji važe za njegovu djelatnost u oblasti visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada.

Fakultet mora procijeniti posljedice svojih postupaka i biti u stanju da izvještava o njima. Načelo odgovornosti obuhvata i načelo predostrožnosti kojeim nalaže preispitivanje svrhe svoje djelatnosti i potencijalne posljedice te djelatnosti za društvo, a naročito za životnu sredinu.

Posebna pažnja se mora posvetiti pojedincima koji su predmet istraživanja u društvenim, biološkim i medicinskim naukama kako bi se očuvala njihova nezavisnost i lični integritet i kako bi se obezbijedilo da budu zaštićeni otkrivanjem podataka koji bi im mogli naškoditi. Istraživanja zasnovana na eksperimentima koja uključuju živa bića sprovode se u striktnoj saglasnosti sa etičkim principima i zakonskim propisima koji važe za njihovo preduzimanje.

Članovi akademske zajednice će savjesno i pažljivo koristiti resurse koje imaju na raspolaganju, bili oni javni ili ne, i opravdati njihovu racionalnu i transparentnu upotrebu. Pri tome će se uzdržavati od prevarnih ili nečasnih radnji.

Načelo otvorenosti

Član 8

Rezultati istraživanja članova akademske zajednice treba da su dostupni javnosti i naučnim i akademskim mrežama. Članovi akademske zajednice promovišu javnu razmjenu znanja sa najširoom publikom. Ukoliko ovo direktno ne

prejudicira njihove naučnoistraživačke aktivnosti, oni nastoje da obezbijede da sadržaj bude što dostupniji naučnoj i umjetničkoj zajednici.

Prikupljanje, obrada, upotreba i prijenos podataka podliježu transparentnim procedurama u skladu sa zakonom i drugim propisima kroz kojese obezbjeđuje poštovanje pojedinca, interes ustanove i društva u cjelini.

Poštovanje ličnosti pojedinca

Član 9

Fakultet promoviše princip jednakih mogućnosti. Zabranjuje se bilo kakva diskriminacija zasnovana, između ostalog, na osnovu pola, etničkog ili socijalnog porijekla, genetskih karakteristika, vjerskih uvjerenja, političkog mišljenja, pripadnosti određenoj naciji ili nacionalnoj manjini, invaliditeta, starosti, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, kako u obavljanju nastave i istraživanjato i u odnosima unutar akademske zajednice. Posebna pažnja i zaštita biće posvećeni pojedincima u položaju vulnerabilnosti.

Zabranjeno je svako seksističko ponašanje ili psihičko ili seksualno uznemiravanje.

Fakultet, zajedno sa svim članovima akademske zajednice, posvećene su njegovanju radnog okruženja u kojem se prema ljudima postupa jednako i s poštovanjem, bez obzira na položaj, dužnost ili hijerarhijski položaj. Fakultet promoviše podsticajno radno okruženje i klimu povjerenja zajedno sa profesionalnim razvojem i ličnim ostvarenjem pojedinaca. Očekivanja članova akademske zajednice moraju se jasno saopštiti i učiniti sve da se mogući sukobi brzo riješe. Odgovornost je svih da obezbijede da se uspostavi i održava istinska kolegijalnost, omogućavajući izražavanje različitih gledišta i kritiku u međusobnom poštovanju i priznavanju prava drugih da izraze svoje mišljenje.

Isti duh pravičnosti i poštovanja primjenjuje se na postupke imenovanja, ocjenjivanja i zapošljavanje članova akademske zajednice. Ovi postupci se zasnivaju na kriterijumima koji se odnose na kvalifikacije i sposobnosti svakog pojedinca. Tamo gdje postoje ekvivalentne kvalifikacije, prednost se daje pojedincu koji pripada nedovoljno zastupljenom polu. Ovaj duh pravičnosti odnosise i na disciplinske postupke i odluke.

Poštovanje pojedinca garantuje svim članovima akademske zajednice pravo na pravičnu naknadu za njihov rad, opis njihovih odgovornosti i povremene razgovore u cilju procjene njihovog rada na osnovu transparentnosti i u skladu sa odgovarajućim procedurama, uključujući i zaštitu ličnih podataka.

Poštovanje ličnosti studenata

Član 10

Fakultet je dužan da obezbijedi svim studentima načelno iste mogućnostiza sticanje i unapređenje znanja. U ostvarenju navedene svrhe, studentima se prenose specijalizovana znanja najvišeg kvaliteta koja su zasnovana na načelima i etičkom okviru ustanovljenim ovom Poveljom, kao i na poštovanju ličnosti studenta što podrazumijeva i vrednovanje kreativnosti i originalnosti dostignutih u toku studiranja kao i poštovanje akademske slobode i nezavisnosti studenata u prosecu sticanja i unapređenja znanja.

Organizacija i sprovođenje ispita moraju da garantuju da se prema studentima postupa pošteno na osnovu objektivnih i nepristrasnih kriterijuma.

Poštovanje pravnih normi i etičkih vrijednosti

Član 11

Članovi akademske zajednice poštuju zakone i propise koji se na njih odnose. Takođe, njih obavezuju i vrijednosti, načela i pravila koje sadrži ova povelja. Fakultet mora pokazati svoje poštovanje prema tim vrijednostima, načelima i pravilima i u svojim ugovornim odnosima sa trećim stranama.

Rok za donošenje akata

Član 12

Fakultet su dužan da uskladi svoja akta sa ovom Poveljom u roku od šest mjeseci od dana njenog stupanja na snagu.

Rok iz stava 1 ovog člana može biti produžen za slučaj nepredviđenih okolnosti.

Stupanje na snagu i usklađivanje akata ustanova

Član 13

Ova Povelja stupa na snagu 1.januara 2020. godine

PREDSJEDNICA ETIČKOG ODBORA,

Prof.dr Dijana Medenica-Mitrović